

Ievgen Tishchenko
*PhD, Doctoral Candidate at the Department of Economics,
Finance and Accounting
Private Higher Education Institution «European University»*

Тіщенко Є.О.
*PhD, докторант кафедри економіки, фінансів та обліку
Приватного вищого навчального закладу
«Європейський університет»*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-703-1-29>

FINANCIAL MECHANISMS OF POST-WAR RECONSTRUCTION OF UKRAINE'S ECONOMY

ФІНАНСОВІ МЕХАНІЗМИ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Фінансові механізми відбудови економіки України є одним із ключових інструментів забезпечення стабільного розвитку держави у період повоєнного відновлення та реконструкції економіки. Їхня ефективність визначається здатністю поєднувати стратегічне планування, мобілізацію внутрішніх ресурсів та залучення зовнішньої фінансової підтримки. Аналіз світового досвіду свідчить про те, що успішність повоєнних реформ у різних країнах ґрунтувалася на комплексних програмах реконструкції, прозорому управлінні фінансовими потоками та високому рівні інституційного контролю. Для України особливо важливим є врахування прикладів європейських держав, Японії, Південної Кореї та інших країн, де вирішальну роль відіграли фінансова стабілізація, модернізація промисловості, розвиток інфраструктури та стимулювання підприємницької активності [1, с. 712; 2, с. 37; 3, с. 121].

Відновлення транспортних артерій, енергетичних систем, житлового фонду та цифрових мереж має стати фундаментом для подальшого розвитку промисловості, аграрного сектору, торгівлі та соціальної сфери. Модернізація виробничих потужностей і впровадження інноваційних технологій сприятимуть підвищенню продуктивності праці та забезпеченню конкурентоспроможності українських підприємств. Інвестиції в освіту, наукові дослідження, цифрову трансформацію та підготовку кадрів здатні сформувати довгострокові переваги країни, зокрема зростання інтелектуального капіталу та посилення позицій у глобальній економіці [4; 5, с. 47; 6, с. 361; 7, с. 78].

Джерела фінансування повинні охоплювати як зовнішні, так і внутрішні ресурси. До зовнішніх належать міжнародні програми допомоги, кредити фінансових організацій та іноземні інвестиції.

Внутрішніми джерелами є бюджетні кошти, банківські кредити, облігації відновлення, а також трансформація заощаджень населення в інвестиції. Для активізації інвестиційної діяльності необхідно вдосконалити регуляторні механізми, забезпечити захист прав інвесторів, спростити дозвільні процедури, запровадити митні пільги та розвивати міжнародне співробітництво у сфері технологій. Важливим інструментом може стати підтримка через дотації, субсидії та податкові стимули, що дозволить активізувати малий і середній бізнес [8, с. 389].

Податково-бюджетна політика має передбачати підвищення ролі прямих податків, зменшення податкового навантаження на малий і середній бізнес, запровадження екологічних податків для розвитку «зеленої» економіки та розширення державних інвестицій у стратегічні галузі. Водночас необхідно забезпечити ефективну монетарну політику, контроль інфляційних процесів та зміцнення банківського сектору. Важливим напрямом стане випуск облігацій повоєнного відновлення, що дозволить залучити кошти населення та інституційних інвесторів [1, с. 715; 9, с. 78].

Україна може зіткнутися з низкою викликів, головними серед яких є яких дефіцит кваліфікованої робочої сили, проблеми з енергопостачанням і логістикою, уповільнення економічної активності та інфляційний тиск. Для їх подолання необхідно забезпечити стабільну зовнішню підтримку, мобілізувати внутрішні ресурси, розвивати конкуренцію, покращувати бізнес-клімат, підтримувати інновації та цифрову трансформацію. Важливим завданням стане створення умов для повернення трудових мігрантів, підвищення рівня зайнятості та стимулювання розвитку нових робочих місць [10].

Подальший розвиток має ґрунтуватися на інтеграційних процесах у європейський економічний простір, які повинні бути поступовими та послідовними – від формування зони вільної торгівлі до створення спільного ринку. Важливим напрямом стане розширення співпраці з урядами окремих країн та міжнародними фінансовими організаціями, участь у глобальних інвестиційних програмах, а також залучення стратегічних партнерів. Успішність повоєнних реформ значною мірою буде залежати від комплексного поєднання стратегічного планування і контролю, фінансової стабілізації, модернізації промисловості та аграрного сектору, розвитку енергетики та інфраструктури, інвестицій у людський капітал і впровадження інновацій [11, с. 184].

Вирішальне значення для ефективного функціонування фінансових механізмів може мати забезпечення балансу між зовнішньою допомогою та мобілізацією внутрішнього капіталу, прозорість і дисципліна у використанні фінансових, матеріальних і трудових ресурсів, а також ефективна взаємодія державних і ринкових інститутів. Додатково в процесі повоєнної відбудови слід врахувати екологічні аспекти, оскільки сучасні фінансові механізми повинні підтримувати розвиток «зеленої»

економіки, впровадження відновлюваних джерел енергії та екологічно чистих технологій, що сприятиме інтеграції України у глобальні ринки сталого розвитку та може зменшити залежність від традиційних джерел енергії [12, с. 209]. Важливим напрямом повоєнного відновлення повинні бути розроблення та фінансова підтримка регіональних програм, які враховуватимуть специфіку окремих областей, рівень руйнувань і потенціал їхнього розвитку.

Таким чином, фінансові механізми відбудови економіки України повинні бути багатовимірними, включати інституційні реформи, інвестиції в інфраструктуру, підтримку підприємництва, розвиток людського капіталу та екологічну модернізацію. Реалізація такого комплексного підходу до фінансового забезпечення повоєнної відбудови дозволить забезпечити не просте відновлення зруйнованого потенціалу, а довгострокове економічне зростання на інноваційній основі та інтеграцію України у світову економічну систему.

Література:

1. Тищенко Є. О. Світовий досвід повоєнної відбудови економіки та перспективи його використання в Україні. *Strategic Priorities for Sustainable Development in the Context of Global Economic Transformation: Scientific monograph*. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2025. С. 690–723. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-575-4-26>
2. Міщенко В. І. Промислово-цифровий розвиток як структуроутворюючий чинник формування сучасного технологічного укладу. *Економічна теорія*. 2025. № 2. С. 23–44. DOI: <https://doi.org/10.15407/etet2025.02.023>
3. Тищенко Є. О. Концепція адаптивного структурного відновлення та розвитку економіки України. *Бізнес-навігатор*. 2026. № 1 (84). С. 117–124. DOI: <https://doi.org/10.32782/business-navigator.84-18>
4. Досвід відбудови та відновлення країн після стихійних лих і воєн. Інститут аналітики та адвокації. 4 Березня 2025. URL: <https://iaa.org.ua/portfolio/dosvid-vidbudovy-ta-vidnovlennya-krayin-pislya-styhijnyh-lyh-i-voyen/>
5. Міщенко В.І., Науменкова С. В. Механізми державної підтримки використання штучного інтелекту для забезпечення стійкості економічного розвитку України. 2024. № 5. С. 30–56. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2024.05.030>
6. Mishchenko V., Tishchenko I., Naumenkova S., Mishchenko S. Basic Pillars of the Industrial-Digital Technological Order. *Financial and credit activities: problems of theory and practice*. 2025. № 5 (64). Р. 353–365. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.5.64.2025.4953>
7. Міщенко В. І. Стратегічне управління процесами цифрової трансформації економіки. *Економіка України*. 2022. № 1. С. 67–81. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2022.01.067>
8. Naumenkova S., Mishchenko S., Mishchenko V., Tishchenko I. Real estate investment trusts: Investment approaches and application prospects in the Ukrainian real estate market. *Investment Management and Financial Innovations*. 2026. № 23. (1). Р. 374–394. DOI: [http://dx.doi.org/10.21511/imfi.23\(1\).2026.28](http://dx.doi.org/10.21511/imfi.23(1).2026.28)
9. Міщенко В. І., Тищенко Є. О. Методологічні засади формування механізму впливу цифровізації на забезпечення національно укоріненої стійкості та безпеки економічного розвитку. *Підприємництво та інновації*. 2024. № 32. С. 71–80. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/32.11>

10. OECD Economic Surveys: Ukraine 2025. OECD Publishing. Paris. 2025. DOI: <https://doi.org/10.1787/940cee85-en>
11. Тіщенко Є. О. Інституційні засади відновлення та реконструкції економіки України. *Бізнес-навігатор*. 2024. № 3 (76). С. 179–186. DOI: <https://doi.org/10.32782/business-navigator.76-30>
12. Naumenkova S., Tishchenko I., Mishchenko V., Mishchenko S. Rethinking energy poverty alleviation through energy efficiency: Evidence from Ukraine. *Environmental Economics*, 2024. Vol. 15. Is. 2. P. 198–214. DOI: [http://dx.doi.org/10.21511/ee.15\(2\).2024.14](http://dx.doi.org/10.21511/ee.15(2).2024.14)